

Sygn.akt III AUa 1141/16

## WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 czerwca 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

**Przewodniczący: SSA Sławomir Bagiński (spr.)**

**Sędziowie: SA Bożena Szponar - Jarocka**

**SO del. Teresa Suchcicka**

**Protokolant: Magda Małgorzata Gołaszewska**

po rozpoznaniu na rozprawie 7 czerwca 2017 r. w B.

**sprawy z odwołania E. T. (1), K. T. oraz S. T. (1)**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o ustalenie obowiązku ubezpieczenia

**na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.**

od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku V Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 30 września 2016 r. sygn. akt V U 421/16

**uchyla zaskarżony wyrok oraz poprzedzającą go decyzję i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B..**

SSO del. Teresa Suchcicka SSA Sławomir Bagiński SSA Bożena Szponar - Jarocka

Sygn. akt III AUa 1141/16

## UZASADNIENIE

Decyzją z 7.03.2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B., wydana na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 1 i art. 68 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015 poz. 121 ze zm.), w związku z art. 22 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (Dz. U. z 2014 r. poz. 1502 ze zm.) stwierdził, że E. T. (1) od 20.08.2015 r.: 1) nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu jako osoba współpracująca z (...) s.c. K. T., S. T.; 2) nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu, chorobowemu, jako pracownik (...) s.c. (...). T., S. T..

Zdaniem organu rentowego E. T. (1) nie spełniała warunków określonych w art. 8 ust. 11 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych do uznania za osobę współpracującą. Możliwa jest współpraca z małżonkiem prowadzącym działalność gospodarczą, a nie ze spółką cywilną. Natomiast mąż E. T. (1), K. T. prowadzi działalność gospodarczą wyłącznie jako wspólnik spółki cywilnej. E. T. (1) wykonywała czynności wyłącznie na rzecz Spółki. Czynności wykonywane przez E. T. (1) nie wyczerpywały również znamion stosunku pracy określonych w art. 22 § 1 Kodeksu pracy. Z materiału dowodowego zebranego w trakcie postępowania wyjaśniającego wynikało, że strony nie realizowały elementów charakterystycznych dla stosunku pracy. Odwołująca

się nie otrzymywała wynagrodzenia za czynności wykonywane na rzecz Spółki. Zdaniem organu rentowego E. T. (1) nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym zarówno jako osoba współpracująca jak i pracownik Spółki (...). Zamiarem stron było natomiast zapewnienie ubezpieczonej uzyskania wysokich świadczeń z ubezpieczenia społecznego, zasiłku chorobowego i zasiłku macierzyńskiego.

K. T. i S. T. (1) złożyli odwołania od powyższej decyzji. Osobnym pismem odwołanie złożyła E. T. (1). Wnieśli oni o zmianę zaskarżonej decyzji oraz ustalenie, że E. T. (1) od 20.08.2015 r. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym jako osoba współpracująca

Zarzuty sformułowane w odwołaniach (w rozumieniu pisma procesowego) są takie same. Częściowo odmienne są uzasadnienia. Odwołujący się wskazali że decyzja została wydana z naruszeniem:

1) art. 8 ust. 11 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych przez

a) błędne przyjęcie, że za osobę prowadzącą działalność nie można uznać małżonka – współnika spółki cywilnej, w sytuacji gdy zgodnie z ustawą o swobodzie działalności gospodarczej przedsiębiorcą nie jest sama spółka cywilna, lecz jej wspólnicy i to wspólnicy są osobami prowadzącymi działalność gospodarczą.; za osobę współpracującą należy uznać zatem również osobę, która pomaga w prowadzeniu spółki cywilnej, pomaga ona bowiem w prowadzeniu działalności przez współnika tej spółki;

b) błędne przyjęcie, że E. T. (1) nie jest osobą współpracującą i w związku z tym nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom, podczas gdy wykonywane przez nią czynności, ich charakter i zakres, świadczą o faktycznym podjęciu współpracy;

2) art. 22 k.p. poprzez jego bezpośrednie zastosowanie podczas gdy:

a) E. T. (1) nie zawierała umowy o pracę z (...) K. T., S. T.;

b) nie otrzymywała żadnego wynagrodzenia z tytułu wykonywanych czynności, które to wynagrodzenie jest niezbędnym elementem stosunku pracy;

c) wolą stron nie było nawiązanie stosunku pracy.

W uzasadnieniu podali, że przedsiębiorcą nie jest spółka cywilna lecz wspólnicy. (...) spółki cywilnej staje się przedsiębiorcą, gdy podejmuje i wykonuje działalność gospodarczą, a nie dlatego, że przystępuje do spółki cywilnej. Powyższe wskazuje na możliwość podjęcia współpracy z przedsiębiorcą prowadzącym działalność w formie spółki cywilnej oraz na konieczność objęcia obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi takiej osoby współpracującej. Skarżący wskazali też na istotny zakres wykonywanych czynności przez odwołującą się. Według nich podejmowała ona wszystkie czynności związane z prowadzeniem i funkcjonowaniem sklepu, co zostało udokumentowane

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. wniósł o oddalenie odwołania. Podtrzymał argumentację przedstawioną w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. Wskazał, że przedmiotem działalności spółki są roboty budowlane oraz prowadzenie sklepu z materiałami budowlanymi. Strony poinformowały że E. T. (1) pracowała w sklepie. Wykonywała czynności wyłącznie na rzecz spółki. Oznacza to, że nie była to współpraca z mężem jako osobą prowadzącą pozarolniczą działalność

Sąd Okręgowy w Białymstoku wyrokiem z 30.09.2016 r. zmienił zaskarżoną decyzję i ustalił, że E. T. (1) podlega od 20.08.2015 r. obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu oraz dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu jako osoba współpracująca z (...) s.c. K.T., S.T. oraz zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. na rzecz K. T. i na rzecz S. T. (1) po 360 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy ustalił, że E. T. (1) od 20.08.2015 r. została zgłoszona do obowiązkowych ubezpieczeń: emerytalnego, rentowych, wypadkowego i dobrowolnego chorobowego oraz obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego przez płatnika (...) s.c. K. T., S. T. jako osoba współpracująca. Za sierpień 2015 r. zadeklarowano podstawę wymiaru składek w wysokości 3831,29 zł, za miesiące: wrzesień – grudzień 2015 r. po 9897,50 zł miesięcznie, za styczeń 2016 r. - 10137,50 zł. E. T. (1) zgłosiła w ZUS roszczenie o zasiłek chorobowy w związku z ciążą za okres od 30.12.2015 r. do 10.01.2016 r., a od 11.01.2016 r. roszczenie o zasiłek macierzyński. (...) s.c. K. T., S. T. są: mąż E. T. (1) K. T. i jego brat S. T. (1). E. T. (1) i K. T. prowadzą wspólne gospodarstwo domowe. K. T. prowadzi działalność wyłącznie jako wspólnik spółki cywilnej. Sąd Okręgowy wskazał, że w toku postępowania wyjaśniającego przeprowadzonego przez ZUS ustalono, że E. T. (1) i spółki cywilnej (...) nie łączył stosunek pracy, bowiem nie były realizowane warunki charakterystyczne dla tego stosunku.

Okoliczności powyższe, jak wskazał Sąd Okręgowy, były bezsporne.

Sąd Okręgowy podkreślił, że poza sporem pozostawała kwestia nieistnienia stosunku pracy. W ocenie sądu pierwszej instancji kwestia uznania E. T. (1) za osobę współpracującą z mężem K. T. prowadzącym działalność gospodarczą wyłącznie jako wspólnik spółki cywilnej oraz objęcia ubezpieczeniem z tego tytułu winna zostać uwzględniona zgodnie ze stanowiskiem odwołujących się.

Sąd Okręgowy powołał się na treść art. 6 ust. 1 pkt 5 art. 8 ust. 6 pkt 1, art. 8 ust. 11 oraz art. 9 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (dalej zwana „ustawą suystemową”), a także na art. 4 ustawy z dnia 2 lipca 2004 roku o swobodzie działalności gospodarczej.

W świetle wyżej wskazanych przepisów – jak wskazał Sąd Okręgowy - w systemie ubezpieczeń społecznych wspólnik spółki cywilnej traktowany jest tak jak osoba prowadząca działalność gospodarczą (art. 8 ust. 6 pkt 1 ustawy systemowej w związku z art. 4 ust. 2 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej) i w związku z prowadzeniem takiej działalności podlega on ubezpieczeniu. Spółka cywilna nie prowadzi działalności gospodarczej. Działalność gospodarczą mogą prowadzić tylko jej wspólnicy. Ubezpieczenie społeczne wspólników stanowi pochodną prowadzenia działalności gospodarczej (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 26.03.2008 r. I UK 251/07). Zatem nie jest wykluczona również współpraca ze wspólnikiem spółki cywilnej prowadzącym, w jej ramach, działalność gospodarczą w rozumieniu art. 8 ust. 11 ustawy systemowej.

W ocenie Sądu Okręgowego, w świetle materiału dowodowego, E. T. (1) taką współpracę wykonywała. Poza sporem pozostawało, że w ramach spółki cywilnej wspólnicy zajmowali się działalnością budowlaną oraz prowadzeniem sklepu z materiałami budowlanymi. Podział obowiązków był następujący – K. T. zajmował się prowadzeniem sklepu, a S. T. (1) prowadzeniem robót budowlanych. Z zeznań wszystkich świadków przesłuchanych w niniejszej sprawie wynikało, że w okresie po 20.08.2015 r. - jesienią 2015 r. odwołująca się pracowała wraz z mężem w sklepie z materiałami budowlanymi i wykonywała wszystkie prace związane z prowadzeniem sklepu. Zeznania te potwierdzały wyjaśnienia odwołujących dotyczące zakresu prac wykonywanych przez odwołującą się oraz zakres prac wykonywanych przez odwołującą się oraz okresu w jakim były wykonywane. Zeznaniami świadków Sąd Okręgowy dał wiarę, bowiem posiadali niezbędną wiedzę co do wskazanych okoliczności. Ponadto wykonywanie współpracy przy prowadzeniu sklepu potwierdzały dokumenty zawarte w aktach ZUS: faktury wystawiane przez (...) oraz dla tej spółki przez jej kontrahentów w okresie od sierpnia do grudnia 2015 r. oraz dowody wpłaty, na których widnieje pieczęć i podpis E. T. (1), a także upoważnienie z 20.08.2015 r. dla E. T. (1), będącej współpracowniczką firmy do reprezentowania wspólników spółki cywilnej (...) we wszystkich sprawach dotyczących prowadzonej przez Spółkę działalności, podpisane przez K. T. i S. T. (1). Czynności wykonywane przez odwołującą się przy prowadzeniu sklepu stale, w okresie kilku miesięcy, nie mogą uznać za jedynie doraźną sporadyczną pomoc mężowi, a sam fakt podjęcia współpracy w okresie ciąży nie mógł automatycznie o takiej sporadyczności przesądzać. Również podjęcie współpracy przez kobietę w ciąży przy prowadzeniu pozarolniczej działalności, nawet gdyby głównym motywem było uzyskanie przez nią świadczeń z ubezpieczeń społecznych nie jest naganne, ani tym bardziej sprzeczne z prawem, jeżeli współpraca ta

była faktycznie wykonywana (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z 3.02.2016 r. III AUa 722/15, wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku III AUa 794/13 z 21.01.2014 r.).

W ocenie Sądu Okręgowego odwołująca się wykonywała współpracę z mężem w rozumieniu art. 8 ust. 11 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych i podlegała z tego tytułu ubezpieczeniom społecznym. Wprawdzie jak wcześniej wskazano w świetle prawa ubezpieczeń społecznych, to nie spółka cywilna lecz wspólnik takiej spółki jest traktowany jako osoba prowadząca działalność gospodarczą, spółka cywilna nie posiada również osobowości prawnej, jednak nie powoduje to, że nie może być ona płatnikiem składek na ubezpieczenie osoby współpracującej, tak jak miało miejsce w danym przypadku, na zasadzie art. 4 ust. 2 a ustawy systemowej. Zgodnie ze stanowiskiem zaprezentowanym przez Sąd Apelacyjny w Białymstoku w wyroku z 14.02.2012 r. (III AUa 1421/11), które Sąd Okręgowy podzielił, w sytuacji, gdy przy prowadzonej działalności gospodarczej w formie spółki cywilnej zatrudnieni są pracownicy lub inne osoby pozostające w stosunku prawnym uzasadniającym objęcie tych osób ubezpieczeniami (np. osoba współpracująca, zleceniobiorca) możliwe jest przyjęcie takiego sposobu rozliczenia składek, w którym płatnikiem składek na ubezpieczenia wspólników są sami wspólnicy a płatnikiem składek na ubezpieczenia pracowników lub innych osób objętych ubezpieczeniami jest spółka cywilna.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego wniósł organ rentowy. Wyrok zaskarżył w całości i zarzucił mu:

- naruszenie art. 6 ust. 1 w zw. z art. 8 ust. 11 ustawy z dnia 13 października 1998 r o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 121 ze zm.) poprzez ich błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że E. T. (2) jako osoba współpracująca ze spółką cywilną (...). T. i S. T. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu i dobrowolnemu chorobowemu, od 20.08.2015 r. w sytuacji gdy przepisy ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych dopuszczają możliwość współpracy tylko z osobą fizyczną;

- naruszenie art. 4 ust. 2 pkt r) poprzez uznanie, że płatnik składek spółka cywilna był uprawniony do zgłoszenia E. T. (1) do ubezpieczeń społecznych z tytułu współpracy przy prowadzeniu działalności gospodarczej, w sytuacji gdy płatnikiem składek może być osoba prowadząca działalność to jest wspólnik spółki.

Wskazując na powyższe organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania od decyzji oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego za pierwszą i drugą instancję.

W uzasadnieniu organ rentowy wskazał między innymi, że odwołująca się podejmowała czynności wyłącznie na rzecz spółki. Oznacza to, że czynności te nie były wykonywane w ramach współpracy z mężem jako osobą prowadzącą działalność. Nie jest wykluczone, że odwołując się mogła świadczyć czynności na rzecz spółki w ramach umowy o świadczenie usług, czy innej umowy cywilnoprawnej, ale nie wyczerpują one znamion współpracy ani stosunku pracy.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

I. Okoliczności faktyczne pozostawały zasadniczo bezsporne. Brak było zarzutów naruszenia prawa procesowego. Z tego powodu Sąd Apelacyjny przyjął za własne ustalenia Sądu Okręgowego.

Sporne było to czy wnioskodawczyni współpracowała z mężem czy ze spółką i na podstawie jakiego stosunku prawnego, lecz jest to na obecnym etapie postępowania raczej problem na poziomie kwalifikacji prawnej, a nie faktów.

Zarzuty zawarte w apelacji są uzasadnione.

Na tle podmiotowości spółki cywilnej wylania się szereg problemów. W orzecznictwie Sądu Najwyższego zaznacza się rozbieżność co do tego czy spółka cywilna może być płatnikiem składek. W postanowieniu 17.06.2014 r. II UZ 34/14 (OSNP 2015/11/155); Sąd Najwyższy uznał, że: płatnikiem składek na ubezpieczenia społeczne pracowników nie jest spółka cywilna, ale solidarnie wszyscy jej wspólnicy. Z kolei w wyroku z 18 marca 2014 r. II UK 449/13 stwierdził: skoro pracodawcą w rozumieniu art. 3 k.p. jest spółka cywilna, również spółka cywilna, a nie tworzący ją wspólnicy, jest płatnikiem składek na ubezpieczenia społeczne zatrudnionych w niej pracowników w myśl art. 4 pkt 2 lit. a u.s.u.s..

W orzecznictwie na tle stosunków prawa cywilnego unika się ostatnio uznawania podmiotowości prawnej spółki cywilnej. Przyjmuje się wielopodmiotowość jednej ze stron stosunków prawnych, w których stroną są wspólnicy spółki cywilnej. Jednocześnie przyjmuje się, że spółka cywilna ma zdolność podatkową w zakresie podatku VAT, ma również możliwość uzyskania przez numeru statystycznego REGON.

Sąd Apelacyjny co do zasady akceptuje stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w sprawie II UZ 34/14 i uznaje w konsekwencji, że spółka cywilna nie ma zdolności w prawie ubezpieczeń społecznych.

W ustawie o swobodzie działalności gospodarczej za osobę taką działalność uznaje się także wspólnika spółki cywilnej. Działalności tej tą może prowadzić spółka cywilna, bowiem nie jest ona podmiotem stosunków cywilnoprawnych.

Nie można uznać, że spółka cywilna prowadzi działalność gospodarczą w rozumieniu prawa ubezpieczeń społecznych. Wynika to z założenia spójności systemu prawa. Wynika także z braku prawnych oraz funkcjonalnych argumentów, dla których pojęcie działalności gospodarczej należy traktować inaczej na gruncie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, niż w ustawie o swobodzie działalności gospodarczej. W tym kontekście podkreślenia wymaga, że ustawa systemowa odwołuje się wprost do ustawy o swobodzie prowadzenia działalności gospodarczej, określając podmioty objęte ubezpieczeniami społecznymi. W myśl art. 8 ust. 6 pkt 1 ustawy systemowej za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność uważa się osobę prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie przepisów o działalności gospodarczej lub innych przepisów szczególnych.

Nie można prowadzić współpracy ze spółką cywilną w rozumieniu art. 8 ust. 11 ustawy systemowej, ponieważ:

- spółka nie prowadzi działalności gospodarczej;
- spółka cywilna (jeżeli traktować ją jako podmiot) nie pozostaje w stosunku pokrewieństwa czy przysposobienia z osobą współpracującą, nie pozostaje też z nią we wspólnym gospodarstwie domowym.

Ujmując rzecz w punktach:

1. Za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność uważa się: osobę prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie przepisów o działalności gospodarczej lub innych przepisów szczególnych (art. 8 ust. 6 pkt 1 ustawy systemowej),
2. Przepisy o działalności gospodarczej to przepisy ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie prowadzenia działalności gospodarczej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1829).
3. Działalność gospodarczą prowadzić mogą prowadzić przedsiębiorcy (art. 14 i następane ustawy o swobodzie działalności gospodarczej). Przedsiębiorcą w rozumieniu ustawy o działalności gospodarczej jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną - wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą. Za przedsiębiorców uznaje się także wspólników spółki cywilnej w zakresie wykonywanej przez nich działalności gospodarczej. (art. 4 ust. 1 i 2 ustawa o swobodzie działalności gospodarczej)
4. Ergo - działalności gospodarczej nie prowadzi spółka cywilna tylko jej wspólnicy.
5. Ergo - współpracę przy prowadzeniu działalności gospodarczej można podjąć ze wspólnikiem spółki, a nie ze spółką cywilną.

W takim razie to wspólnik spółki cywilnej jest płatnikiem składek w odniesieniu do osoby współpracującej, jak o tym wyraźnie stanowi art. 4 ust. 1 pkt r) ustawy systemowej.

Z tego względu zarzuty apelacji są uzasadnione

II. Przechodząc do drugiej grupy zagadnień, to jest konsekwencji powyższych stwierdzeń dla niniejszego postępowania.

Organ rentowy w zaskarżonej decyzji rozstrzygnął o podleganiu ubezpieczeniom społecznym z tytułu współpracy ze spółką cywilną, traktując ją jako podmiot. Można zastanowić się czy takie stanowisko jest uzasadnione, skoro spółka cywilna w odniesieniu do osoby współpracującej nie powinna być traktowana jako podmiot prawa ubezpieczeń społecznych, i to nie tyle z punktu widzenia możliwości współpracy w rozumieniu ustawy systemowej (art. 8 ust. 11 tej ustawy), ale co do zdolności prawnej w zakresie ubezpieczeń społecznych. Zdolność taką mają wspólnicy, którzy przy zastosowaniu skrótu językowego mogą być określani jako spółka.

Rozważać można by zdolność do bycia płatnikiem przez spółkę cywilną jako jednostki organizacyjnej w rozumieniu art. 4 pkt 2 lit a) ustawy systemowej. Sąd Apelacyjny przychylił się jednak do dominującego poglądu, że spółka cywilna nie może pozostawać w stosunku cywilnoprawnym z innym podmiotem, z uwagi na brak zdolności prawnej. Nie jest zatem jednostką organizacyjną, o której mowa w art. 4 pkt 2 lit. a) ustawy systemowej. Jednostka organizacyjna w rozumieniu tego przepisu to na przykład *statio fisci*. Wszyscy wspólnicy są solidarnie płatnikami składek na ubezpieczenia pracownicze i ubezpieczenia wynikające z innych stosunku prawnych w związku prowadzeniem działalności w ramach umowy spółki cywilnej (zob. postanowienie SN z 5.10.2016 r., II UZ 34/16). Natomiast płatnikiem w odniesieniu do osoby współpracującej, zasadniczo, może być tylko jeden wspólnik.

Tak więc należy zastanowić się nad możliwością skierowania decyzji do spółki cywilnej, a nie poszczególnych wspólników. W decyzji zostali wymienieni obaj wspólnicy, jako część nazwy spółki. Takie sformułowanie powoła na przyjęcie, że decyzja została skierowana do wspólników. To ostatnie stwierdzenie jest niezbędne aby uznać, że decyzja została wprowadzona do obrotu prawnego. Z art. 110 § 1 k.p.a. wynika bowiem, że wprowadzenie decyzji do obrotu prawnego uzależnione jest od jej doręczenia (skutecznego). Decyzję doręczyć trzeba stronom (art. 109 § 1 k.p.a.), a skoro stroną nie może być spółka cywilna, to doręczenie decyzji „nie-stronie” nie wprowadzałoby jej do obrotu prawnego.

Zaskarżona decyzja rozstrzyga o tym, że E. T. (2) nie podlega ubezpieczeniom społecznym z tytułu współpracy ze spółką cywilną (traktowaną tu jako podmiot), jak też z tytułu stosunku pracy. Innymi słowy organ rentowy rozstrzygając o braku podstaw do objęcia ubezpieczeniem z tytułu stosunków prawnych ze spółką, traktowaną podmiotowo, nie orzekł tym samym o niepodleganiu ubezpieczeniu z tytułu współpracy E. T. (1) przy prowadzeniu działalności przez jej męża. Świadczy o tym również uzasadnienie decyzji. Wskazuje ono na rozstrzygnięcie w zakresie stosunków prawnych ze spółką. Można też przyjąć, że rozstrzygnięcie obejmuje stronę wielopodmiotową, czyli wspólników spółki. Natomiast zakresem rozstrzygnięcia nie zostało objęte, to czy E. T. (1) podlega ubezpieczeniu z tytułu współpracy przy prowadzeniu działalności gospodarczej przez jej męża.

Skoro tak, to uznać można by, że decyzja jest prawidłowa. Stwierdzenie to jest jednak przedwczesne, gdyż w ocenie Sądu Apelacyjnego organ rentowy powinien by jednoznacznie orzec o tym czy odwołująca się podlega ubezpieczeniu społecznemu z tytułu współpracy w związku z prowadzeniem działalności gospodarczej przez jej męża.

E. T. (1) została zgłoszona do ubezpieczeń społecznych przez płatnika – (...) s.c. K. T. S.. T.. Z przepisów ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych wynika jednoznacznie, że objęcie ubezpieczeniem nie może dotyczyć współpracy ze spółką. W toku postępowania przed organem rentowym E. T. (1) wyjaśniła, że prowadzi wspólne gospodarstwo domowe z mężem i z tego powodu nie mogła być zgłoszona do ubezpieczeń jako osoba zatrudniona na podstawie umowy o pracę. Takie stanowisko zajmował też K. T..

W konsekwencji Sąd Apelacyjny uznał, że organ rentowy powinien był rozstrzygnąć o kwestii podlegania ubezpieczeniu społecznemu z tytułu współpracy z mężem.

Co do zasady objęcie dobrowolnie ubezpieczeniami emerytalnym, rentowymi i chorobowym następuje od dnia wskazanego we wniosku o objęcie tymi ubezpieczeniami, nie wcześniej jednak niż od dnia, w którym wniosek

został zgłoszony (art. 14 ust. 1 ustawy systemowej). Uznanie, że zaskarżona decyzja jest prawidłowa mogłoby oznaczać, że nastąpiło definitywne rozstrzygnięcie o wniosku co do objęcia ubezpieczeniami społecznymi, w tym dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym. W każdym razie mogłoby prowadzić do powstania w tym zakresie istotnych wątpliwości.

Spółka cywilna nie ma zdolności w zakresie prawa ubezpieczeń społecznych - zdolność tą mają wspólnicy. W konsekwencji zgłoszenie do ubezpieczenia z tytułu współpracy przez płatnika określonego jako spółka cywilna, obliguje organ rentowy do jednoczesnego rozstrzygnięcia co do tego, czy osoba, której dotyczył wniosek podlega ubezpieczeniu z tytułu współpracy ze „spółką” oraz z mężem.. Dotyczy to sytuacji, kiedy w toku postępowania przed organem rentowym podnoszone jest twierdzenie, że mąż osoby zgłoszonej do ubezpieczenia, pozostający z nią we wspólnym gospodarstwie domowym, prowadzi działalność gospodarczą jako wspólnik spółki

Przemawia za tym potrzeba uniknięcia wątpliwości co do dnia objęcia dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym. Takie rozwiązanie zmierza do realizacji zasady pogłębiania zaufania do organów władzy publicznej (art. 8 k.p.a.).

Potrzebna łącznego orzeczenia o wskazanych kwestiach oraz okoliczność że orzeczenie o stosunku ubezpieczenia w odniesieniu do współpracy z mężem przekraczałoby zakres rozstrzygnięcia organu rentowego, powoduje konieczność przekazania sprawy do ponownego rozpoznania organowi rentowemu.

Z tego względu orzeczono na podstawie art. 477<sup>14a</sup> k.p.c.

Bożena Szponar-Jarocka Sławomir Bagiński Teresa Suchcicka